

4.14-skvadronen

MELDING NR 7 – 2013 (Onsdag 4. desember 2013)

Ny 4.14-rekord - før PFUs desember-møte...

Antallet behandlede 4.14-klager så langt i år oppe i 48. Av disse har 29 endt med fellelse eller kritikk. Dermed er rekorden fra 2011 – med 26 fellelser – slått allerede før PFUs desembermøte. Ser vi på samme periode i 2012, så var antallet behandlede saker 44. Av disse hadde 23 resultert i fellelse eller kritikk.

Siste PFU:

TV Norge gjenga en imøtegåelse kun i generelle ordelag. Det holdt ikke.

Klassekampen mente to timer var nok for å besvare alvorlige beskyldninger om selskapsorganisering og sosial dumping. Det var ikke PFU enig i.

Hitra-Frøya burde presisert både på papir og nett at et tilbud om samtidig imøtegåelse var blitt fremsatt. De fikk kritikk.

Sogn Avis mente at manglende identifisering var en formildende omstendighet i spørsmålet om samtidig imøtegåelse. Det var ikke PFU enig i.

TVNorge felt i sak om pedofilt nettverk

Pressens faglige utvalg uttaler:

Klagen gjelder en dokumentar i serien «Insider», sendt på MAX og TVNorge. Dokumentaren omhandler et norsk pedofilt nettverk som skal ha begått overgrep mot barn siden 70-tallet, og som fortsatt er aktivt. I programmet blir særlig én person i nettverket ettergått, og han blir identifisert med navn og bilde. Han omtales som psykolog, og et av hans tidligere arbeidssteder er også nevnt. Hans bevegelser blir fulgt til Kambodsja, der han har sonet en dom for å ha betalt for sex (med en 15-åring), og tilbake til Norge, hvor han tidligere er dømt for besittelse av barneporno, og nå er anmeldt for et forhold tilbake i tid. Fornærmede i denne saken, XX, benytter skjult kamera og mikrofon i en samtale med mannen han har anmeldt, og fra denne samtalen gjengis det også usladdet i programmet. Her vedgår mannen å ha hatt sex med XX, og han forteller hva han er dømt for tidligere. Han sier også til XX at hans eneste mulighet til å stanse saken som nå er under etterforskning, er å si at han tok feil av årstallet. Han sier også at XX vil ha krav på erstatning, og at han ikke synes han «skal ha noen dårligere erstatning enn [han] ville fått hos politiet».

Klager er den identifiserte mannen. Han anser identifiseringen som urettmessig, all den tid han mener TVNorge/MAX ikke har godtgjort at han skal være noen fare for samfunnet. Han viser til den belastning identifiseringen medfører for ham og familien. Klager peker også på faktiske feil og mangel på kildekritikk i programmet, særlig hva angår de forhold han beskyldes for i Kambodsja. Videre reageres det over bruken av skjult kamera ved fire anledninger, noe klager ikke anser som berettiget. Det vises til at det ikke fremkommer noe han ikke har fortalt i politiavhør, og til at hans uttalelse om penger var spontan, ikke planlagt. Klager påpeker at han ikke tilbød noen penger «utover det han uansett kunne regne med å få i erstatning». Klager mener også at han ikke fikk tilstrekkelig anledning til samtidig imøtegåelse, og viser blant annet til at han i det store og hele ble forelagt spørsmål, ikke påstander, til at han ikke fikk se dokumentaren før sending, og til at han først dagen før sending ble gjort kjent med at han skulle identifiseres.

TVNorge/MAX mener å ha satt søkelys på et viktig og vanskelig samfunnsproblem. Det vises til at klager er involvert i gjentatte og alvorlige kriminelle handlinger, og til at han i tillegg er i en betrodd rolle som psykolog. TVNorge/MAX anså det dermed som nødvendig å advare samfunnet mot klager, og at de også identifiserte for å unngå mistanke mot andre. Videre vises det til at klager ikke er gift/samboer eller har barn, og at identifiseringen dermed ikke rammer nær tredjeperson. Når det gjelder bruken av skjult kamera, mener TVNorge/MAX den er helt i tråd med kravet i Vær Varsom-plakaten. Klagers egne innrømmelser kunne, ifølge kanalene, ikke vært dokumentert uten bruk av skjult kamera, heller ikke hans forsøk på å påvirke offeret til å endre forklaring. Kanalene mener klager har fått god anledning til å imøtegå påstander, og at han ble orientert om dokumentaren nesten en måned før den ble sendt. Det vises til at klager ikke ønsket å møte TVNorge/MAX til samtale eller intervju, men at hans skriftlige imøtegåelse er gjengitt i programmet. Det opplyses om at avgjørelsen om å identifisere, først ble tatt dagen før publisering.

Om retten til samtidig imøtegåelse sier PFU:

Utvalget sier seg videre enig med redaksjonen i at klager ikke kunne kreve å se dokumentaren før den ble sendt. For at kravet i VVP punkt 4.14 skal være innfridd, må imidlertid vedkommende som utsettes for sterke, faktiske beskyldninger ha hatt en reell anledning til å imøtegå dem alle. Imøtegåelsen må deretter inkluderes i publiseringen. Ettersom klagers konkrete kommentar, blant annet til beskyldningene om hva han skal ha gjort i Kambodsja, ikke er brakt inn i dokumentaren, kun gjengitt i en svært generell oppsummering, mener utvalget også TVNorge/MAX har handlet i strid med kravet til samtidig imøtegåelse. Utvalget finner det også klanderverdig at klager først dagen før sending fikk vite om det skjulte opptaket, og om at han ville bli identifisert. Slike opplysninger kan selvsagt være helt grunnleggende for hvordan noen velger å benytte seg av muligheten til samtidig imøtegåelse. Spesielt i en sak som omhandler et så alvorlig og belastende tema.

TVNorge og MAX har brutt god presseskikk.

(PFU-sak 2013-190)

Klassekampen burde anstrengt seg mer

Pressens faglige utvalg uttaler:

Klagen gjelder en artikkel i Klassekampen om at selskapsorganisering i byggebransjen muliggjør sosial dumping. Det vises til ett konkret navngitt byggfirma som nylig vant en rettssak der motparten ifølge artikkelen ble dømt til å godta sosial dumping. I artikkelen angriper motparten firmaet. Saken er også anket til Høyesterett.

Klager er det omtalte firmaets advokat. Klager reagerer på at firmaet ikke har fått en reell mulighet til samtidig å imøtegå det klager mener er grove beskyldninger. Det vises til de mange påstandene og beskyldningene mot firmaet, og at klager skulle fått mer tid. Klager visste heller ikke at saken var anket. Videre peker klager på flere faktafeil og mener også at artikkelen er misvisende og ubalansert. Det anføres at det kun er den tapende parts syn som fremstilles. Det reageres også på identifiseringen og klager mener Klassekampen bedriver forhåndsdom.

Klassekampen avviser klagen. Klassekampen mener firmaet hadde fått nok tid til å svare. Det vises til en e-post to timer før trykking. Avisen mener det var unødvendig av firmaet å videresende e-posten til advokaten og ikke svare selv. Klassekampen peker også på at klager har fått alle muligheter til et tilsvar i etterkant, noe som ikke er benyttet. Det innrømmes imidlertid at det er faktafeil i artikkelen og det vises til en publisert korrigering i ettertid. Klassekampen mener imidlertid det klart fremgår av artikkelen at klager vant saken og at firmaet driver lovlig. Det vises ellers til sakens opplagte samfunnsmessige betydning.

Pressens Faglige Utvalg mener Klassekampen var i sin fulle rett til å rette et kritisk søkelys på det omtalte firmaet og dets selskapsorganisering. At firmaet er navngitt finner utvalget uproblematisk. Dette er en sak av offentlig interesse og en sak som også har vært til behandling i tingretten. Videre avviser utvalget at artikkelen bedriver forhåndsdom. Slik utvalget ser det, kommer det klart frem i artikkelen hvor saken står.

Det utvalget finner presseetisk utilstrekkelig, er imidlertid avisens håndtering av den samtidige imøtegåelsesretten (jfr. Vær Varsom-plakatens punkt 4.14). Sett i lys av artikkelens omfang og påstandenes alvorgrad mener utvalget at avisen skulle anstrengt seg mer for å sikre klagers rett til å ta til motmæle i samme artikkel. Det vises her til tidsfaktoren og kontakten forut for publisering. Utvalget kan ikke se at det var forhold som tilsa at artikkelen ikke kunne ventet, og utvalget finner det heller ikke godtgjort at klager ikke aktet å benytte seg av imøtegåelsesrett. Videre er utvalget av den oppfatning at det må være opp til den angrepne å avgjøre hvem som skal svare på anklagene. At artikkelen publiseres uten at den angrepne part får uttale seg, svekker også avisens mulighet til kontroll av opplysninger (jfr. Vær Varsom-plakatens punkt 3.2).

Klassekampen har brutt god presseskikk.

[\(PFU-sak 2013-255\)](#)

Hitra-Frøya burde presisert tilbud om imøtegåelse

Pressens faglige utvalg uttaler:

Klagen gjelder en nyhetsartikkel på nett i Hitra-Frøya, der en politibetjent stiller spørsmål ved hvordan saken ble håndtert da politimesterens bror var involvert i en alvorlig båtulykke. Han forteller blant annet at det ikke ble opprettet straffesak, noe som ble bestemt av politiledelsen. Det fremgår at Spesialenheten for politisaker har etterforsket saken, og konkludert med at «intet straffbart forhold anses bevist». Det var en annen tjenestemann som anmeldte saken, og det fremgår at han i papiravisen uttaler at han vurderer å anke henleggelsen, fordi han mener Spesialenheten ikke har snakket med nok kilder. Daværende lensmann er kontaktet og gjengitt i artikkelen.

Klager er Sør-Trøndelag Politidistrikt med samtykke fra den omtalte politimesteren. De mener avisen ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til de berørte, ettersom de ikke ble gjort kjent

med publiseringen i forkant. Det vises til Vær Varsom-plakatens punkt 4.6. Klager mener også kildebruken er ensidig, og mener politidistriktet burde fått anledning til samtidig imøtegåelse.

Hitra-Frøya vedgår at familien burde vært varslet, men påpeker at dette er beklaget og skværet opp i i etterkant. Den viser til artikkelen på papir samme dag som den påklagede artikkelen ble publisert, og anfører at den var del i en løpende nyhetsdekning, og at kildebruk og arbeidsmetoder derfor må ses i sammenheng. Slik avisen ser det, har rett person, lensmannen, fått imøtegå kritikken.

Pressens Faglige Utvalg vil påpeke at mediene har en selvsagt rett til å ettergå denne type politietterforskninger, og å forsøke å avdekke mulig kritikkverdige forhold. En politibetjent som selv var involvert i arbeidet med saken lokalt, må være å anse som en svært relevant kilde, og utvalget mener avisen har vært tilstrekkelig kritisk i sitt kildevalg.

Hensynet til pårørende er også et sentralt punkt i klagen, jf. Vær Varsom-plakatens punkt 4.6. Utvalget sier seg enig med partene i at familien med fordel kunne vært varslet om den påklagede nettartikkelen. Utvalget mener imidlertid at opplysningene og kritikken som fremkommer er svært parallell til det som fremkommer i papiravisen samme dag. Artikkelen på papir var politimesteren informert om, og utvalget mener det her må være tilstrekkelig. Utvalget merker seg samtidig at avisen har beklaget mangelen på varsling overfor familien i etterkant.

Når det er sagt, er det åpenbart sterke beskyldninger som fremkommer i artikkelen. Slik utvalget ser det, er disse rettet mot den lokale politiledelsen, og mot politimesteren. Daværende lensmann har fått mulighet til å imøtegå beskyldninger samtidig, det har derimot ikke politimesteren. Ettersom det i hovedsak var de samme forholdene han ble forespurt om å kommentere av journalisten i papiravisen, mener utvalget dette må anses som tilstrekkelig i en løpende nyhetsdekning. Avisen burde imidlertid påpekt, også på nett, at politimesteren var forespurt, men ikke ønsket å uttale seg om forholdene, noe som følger av Vær Varsom-plakatens krav til samtidig imøtegåelse (punkt 4.14).

På dette punkt har Hitra-Frøya opptrådt kritikkverdig.

[\(PFU-sak 2013-188\)](#)

Sogn Avis: Anonymisering fritar ikke

Pressens faglige utvalg uttaler:

Klagen gjelder en artikkel i Sogn Avis om en byggesak. Naboene til det planlagte nye huset sier til avisen at de som skal bygge helt fra starten av har sagt at de skal ødelegge for utsikten deres. Naboene reagerer også på saksgangen i prosjektet, og kommunens håndtering av dette.

Klagerne er husbyggerne. De viser til uriktige opplysninger i artikkelen, og mener de, eller byggherren, skulle fått imøtegå naboenes påstander angående utsikten. Det vises til Vær Varsom-plakatens punkt 4.14.

Sogn Avis ser at setningen klagerne fremhever kan utløse retten til samtidig imøtegåelse,

men viser til at det stort sett er kommunen som er angrepet, og at den også har fått anledning til samtidig imøtegåelse. Avisen viser også til at klagerne ikke er identifisert i artikkelen.

Pressens Faglige Utvalg merker seg at det er noe uklart i hvilken grad klagerne er identifisert i lokalsamfunnet gjennom artikkelen. Når det er sagt, vil utvalget presisere at retten til samtidig imøtegåelse gjelder uavhengig av identifisering. I Vær Varsom-plakatens punkt 4.14 heter det i første setning: «De som utsettes for sterke beskyldninger skal så vidt mulig ha adgang til samtidig imøtegåelse av faktiske opplysninger.» Det kan ikke være tvil om at klagerne her vil være rette adressat for en samtidig imøtegåelse, spørsmålet er om beskyldningene er så sterke at retten er utløst.

Slik utvalget ser det, burde klagerne fått imøtegå flere av de faktiske påstandene i artikkelen, og særlig påstanden om at klagerne skal ha sagt at de skal ødelegge for naboenes utsikt.

Sogn Avis har brutt god presseskikk.

[\(PFU-sak 2013-270\)](#)

Har du tips, eksempler eller forslag?

NR-sekretariatet vil gjerne formidle eksempler på hvordan redaksjoner arbeider med å forebygge etiske brudd, og særlig når det gjelder 4.14, men også andre eksempler som tar sikte på å kvalitetssikre kildearbeidet. Brudd på punkt 3.2 om manglende kildebredde eller kildekritikk er det punkt i Vær Varsom-plakaten som hittil i år er grunnlag for flest fellelser etter 4.14. Svært ofte er brudd på det ene av disse, også et brudd på den andre. Send tips, eksempler eller forslag til post@nored.no

Generalsekretær Arne Jensen	90 77 87 47	arne.jensen@nored.no
Ass. generalsekretær Reidun K. Nybø	91 10 55 11	rkn@nored.no
Sekretær Monica Andersen	22 40 50 51	monica.andersen@nored.no